

Študentská vedecká aktivita

Bibliometrická analýza skúmania medicínskeho cestovného ruchu

Slávka Fridlová

Sekcia: Cestovný ruch

Konzultant: Doc. Ing. Radka Marčeková, PhD.

Banská Bystrica

2026

ABSTRAKT

Práca sa zameriava na vymedzenie pojmu medicínsky cestovný ruch z pohľadu domácich a zahraničných autorov a na bibliometrickú analýzu vedeckých publikácií zverejnených v databáze Scopus. Cieľom práce je identifikovať počet a zameranie publikovaných článkov, určiť krajiny, v ktorých boli štúdie publikované, analyzovať krajiny a kľúčové slová najčastejšie spájané s medicínskym cestovným ruchom a identifikovať typy medicínskych zákrokov, ktoré dominujú vo vedeckej literatúre v období rokov 1990 – 2025.

Na spracovanie a vizualizáciu dát sme použili softvér VOSviewer, prostredníctvom ktorého boli identifikované hlavné tematické okruhy a vzťahy medzi kľúčovými pojmami. Na grafické znázornenie výsledkov bola využitá aj forma slovného mraku (word cloud). Vyhľadávaním bolo v databáze Scopus identifikovaných spolu 5 959 publikácií pri použití kľúčového slova „medical tourism“ a 862 publikácií pri použití všetkých troch kľúčových slov za sledované obdobie.

Kľúčové slová: Medicínsky cestovný ruch, Zdravotný cestovný ruch, Medicínsky turista

ABSTRACT

The paper focuses on defining the concept of medical tourism from the perspective of both domestic and foreign authors and on a bibliometric analysis of scientific publications published in the Scopus database. The aim of the study is to identify the number and focus of published articles, determine the countries in which the studies were published, analyze the countries and keywords most frequently associated with medical tourism, and identify the types of medical procedures that dominate the scientific literature in the period 1990 – 2025.

For data processing and visualization, the VOSviewer software was used to identify the main thematic areas and relationships between keywords. A word cloud was also used as a graphical form of visualization. The search in the Scopus database identified a total of 5 959 publications using the keyword “medical tourism” and 862 publications using all three keywords during the observed period.

Keywords: Medical tourism, Health tourism, Medical tourist

OBSAH

ABSTRAKT.....	2
ABSTRACT.....	3
OBSAH	4
ZOZNAM TABULIEK A ILUSTRÁCIÍ.....	5
ÚVOD	6
1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ SKÚMANIA MEDICÍNSKEHO CESTOVNÉHO RUCHU	7
2. METODOLOGICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE	9
3. BIBLIOMETRICKÁ ANALÝZA MEDICÍNSKEHO CESTOVNÉHO RUCHU	11
3.1. Zameranie štúdií medicínskeho cestovného ruchu a krajiny publikovania v oblasti medicínskeho cestovného ruchu	12
3.2. Analýza výskytu kľúčových slov.....	14
3.3. Analýza výskytu krajín, regiónov a medicínskych oblastí spájaných s medicínskym cestovným ruchom.....	16
ZÁVER	18
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	19

ZOZNAM TABULIEK A ILUSTRÁCIÍ

Graf 1 Počet publikácií v rokoch 1990 - 2025.....	11
Tabuľka 1 Zameranie štúdií medicínskeho cestovného ruchu	13
Tabuľka 2 Krajiny s najvyšším počtom publikácií o medicínskom cestovnom ruchu...	13
Obrázok 1 Analýza výskytu kľúčových slov.....	14
Obrázok 2 Analýza výskytu krajín a regiónov v skúmaných štúdiách.....	16
Obrázok 3 Medicínske oblasti spájané s medicínskym cestovným ruchom	17

ÚVOD

V práci sa zameriavame na problematiku medicínskeho cestovného ruchu, jeho postavenie v rámci systému cestovného ruchu a aktuálnosť skúmanej témy. V slovenskej odbornej literatúre je medicínsky cestovný ruch zaradovaný medzi druhy cestovného ruchu podľa motivácie účastníkov, pričom jedným z hlavných motívov je zlepšenie alebo obnovenie fyzického zdravia. V rámci zdravotného cestovného ruchu sa okrem medicínskeho cestovného ruchu rozlišuje aj kúpeľný a wellness cestovný ruch, ktoré sa odlišujú najmä charakterom poskytovaných služieb.

V posledných rokoch zaznamenáva medicínsky cestovný ruch rýchly rozvoj a rastúci medzinárodný záujem. Zvyšujúci sa záujem pacientov o zdravotné služby v zahraničí je spájaný s viacerými faktormi, ako sú cenová dostupnosť, kratšie čakacie lehoty, či vyššia kvalita špecializovaných zákrokov. Rastúci trend sa odráža aj v narastajúcom počte vedeckých publikácií, ktoré sa tejto problematike venujú. V práci sa zameriavame na analýzu vedeckých článkov publikovaných v databáze Scopus za obdobie posledných 35 rokov s cieľom identifikovať počet a zameranie publikovaných článkov, krajiny, v ktorých boli štúdie publikované, analyzovať najčastejšie kľúčové slová v publikovaných štúdiách a preskúmať krajiny a typy medicínskych zákrokov, ktorým je v súčasnom výskume venovaná najväčšia pozornosť.

Téma bibliometrickej analýzy medicínskeho cestovného ruchu ma zaujala z dôvodu, že sa problematike medicínskeho cestovného ruchu venujem v rámci spracovania svojej bakalárskej práce. Moja bakalárska práca je však zameraná na dopyt obyvateľov Slovenska po medicínskom cestovnom ruchu, pričom táto analýza bola realizovaná ako samostatná práca nad rámec bakalárskej práce. Pri spracovávaní bakalárskej práce som si všimla rastúci počet vedeckých štúdií v odborných databázach, ktoré sa tejto problematike venujú. Zaujímalo ma preto, na aké oblasti sa autori vo svojich výskumoch zameriavajú a aké tematické okruhy prevažujú v súčasnom výskume.

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ SKÚMANIA MEDICÍNSKEHO CESTOVNÉHO RUCHU

Gúčik (2020) klasifikuje medicínsky cestovný ruch ako jednu z foriem zdravotného cestovného ruchu, pričom medzi ďalšie formy zaraďuje kúpeľno-liečebný a wellness cestovný ruch. Na rozdiel od tohto členenia Svetová organizácia cestovného ruchu (Puczkó a kol., 2018) rozlišuje iba dve formy zdravotného cestovného ruchu, a to wellness cestovný ruch a medicínsky cestovný ruch.

Autori Stoney a Leidel (2025) definujú medicínsky cestovný ruch ako cestovanie do inej krajiny za účelom získania zdravotnej starostlivosti. Ľudia môžu cestovať do zahraničia s cieľom absolvovať menej nákladné zákroky alebo podstúpiť výkon, ktorý nie je dostupný v krajine ich bydliska. Rozhodnutie vyhľadať zdravotnú starostlivosť v zahraničí môže byť ovplyvnené aj snahou získať starostlivosť od zdravotníckeho pracovníka, ktorý zdieľa rovnaké kultúrne alebo jazykové prostredie. Medicínski turisti sa pri výbere cieľového miesta často opierajú o odporúčania priateľov, rodiny alebo informácie zo sociálnych médií, pričom niektorí kombinujú zdravotnú starostlivosť s dovolenkovým pobytom. Autori Johnston a kol. (2010), In Wong a kol. (2024), uvádzajú medicínsky cestovný ruch ako formu cestovného ruchu, ktorá jedinečne kombinuje prvky zdravotníckych služieb, chirurgických zákrokov a voľnočasového cestovania. Zároveň ho spájajú s etickými a prevádzkovými výzvami, ktoré sa výrazne líšia od iných foriem cestovného ruchu.

Cynthia (2025) vo svojej štúdii medzi etické výzvy medzinárodného medicínskeho cestovného ruchu zaraďuje informovaný súhlas a zraniteľnosť pacientov, právnu zodpovednosť, nerovnosti v alokácii zdravotníckych zdrojov a nedostatky v následnej starostlivosti po liečbe. Wahed (2015) poukazuje na právne a etické otázky súvisiace s medicínskym cestovným ruchom, ktoré je potrebné riešiť, aby negatívne neovplyvňovali jeho budúci rozvoj. Medzi tieto problémy zaraďuje nedostatočnú reguláciu vyplývajúcu z nejednotnej právnej úpravy v cieľových krajinách, ako aj absenciu jednotnej regulácie, ktorá by komplexne upravovala oblasť medicínskeho cestovného ruchu. Medzi etické problémy patrí kvalita poskytovanej zdravotnej starostlivosti, absencia následnej starostlivosti o pacientov po návrate do ich domovských krajín, dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre miestne obyvateľstvo v cieľových krajinách, ako aj otázky vyplývajúce z poskytovania liečby, ktorá je v domovskej krajine pacienta nelegálna.

Medzi medicínskych turistov nezaraďujeme pacientov, ktorí si uplatňujú právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zahraničí v rámci Európskej únie. Autori charakterizujú medicínskeho turistu ako pacienta, ktorý vycestuje do zahraničia za účelom absolvovania zdravotnej starostlivosti z vlastného rozhodnutia a všetky náklady na túto cestu si hradí z vlastných zdrojov (Lunt a kol., 2015, In Marčeková a kol., 2015).

Kotíková (2013) medzi hlavné zákroky v medicínskom cestovnom ruchu z celosvetového hľadiska zaraďuje kozmetickú a plastickú chirurgiu, liečbu neplodnosti, stomatológiu, kardiochirurgiu, ortopedickú chirurgiu, očné chirurgiu, ako aj diagnostiku a vyšetrenia. BETTER (<https://www.better.medicaltourism.com>, n.d.) uvádza, že ponuka medicínskeho cestovného ruchu na Slovensku sa orientuje najmä na stomatologickú starostlivosť, estetickú a plastickú chirurgiu, ortopédiu a rehabilitačnú medicínu. Zubné kliniky sú medzi zahraničnými pacientmi obľúbené predovšetkým vďaka poskytovaniu výkonov, ako sú implantáty, korunky a fazety, pričom ceny môžu byť až o 70 % nižšie v porovnaní so Spojeným kráľovstvom alebo Nemeckom. Estetické chirurgické zákroky sú vyhľadávané najmä pre konkurencieschopné ceny a vysokú odbornosť plastických chirurgov. Slovensko zaznamenáva pokrok aj v oblasti očnej chirurgie, liečby neplodnosti, kúpeľnej fyzikálnej rehabilitácie a minimálne invazívnych ortopedických zákrokov. Okrem kvality poskytovaných služieb a cenovej konkurencieschopnosti sa Slovensko odlišuje najmä možnosťou kombinovať klinické zákroky s kúpeľnou liečbou v prírodných liečebných kúpeľoch nachádzajúcich sa napríklad v Piešťanoch a Trenčianskych Tepliciach, čím sa proces rekonvalescencie stáva komplexným a regenerujúcim zážitkom.

2. METODOLOGICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE

Cieľom práce je preskúmať počet a zameranie publikovaných vedeckých článkov o medicínskom cestovnom ruchu v časovom období rokov 1990 – 2025. Čiastkovými cieľmi práce sú analyzovať vývoj počtu publikovaných článkov o medicínskom cestovnom ruchu za posledných 35 rokov, analyzovať zameranie jednotlivých štúdií, identifikovať krajiny, v ktorých boli štúdie publikované, analyzovať najčastejšie kľúčové slová v publikovaných štúdiách a preskúmať, s akými medicínskymi zákrokmi a krajinami je medicínsky cestovný ruch v štúdiách najčastejšie spájaný.

Na naplnenie stanovených cieľov sme využili databázu Scopus. V prvom kroku sme vyhľadali všetky publikácie publikované v období rokov 1990 – 2025 po zadaní pojmu „medical tourism“ v databáze. Následne sme pri analýze kľúčových slov, krajín publikácií, ako aj krajín a zákrokov najčastejšie spájaných s medicínskym cestovným ruchom sledovali štúdie publikované v období rokov 1990 – 2025 v anglickom jazyku, pričom boli použité kľúčové slová „medical tourism“, „health tourism“ a „medical tourist“.

Pri výbere kľúčových slov sme vychádzali zo základných pojmov spájaných s medicínskym cestovným ruchom a jeho účastníkmi. Základným kľúčovým slovom bolo „medical tourism“, ktoré predstavuje doslovný preklad pojmu medicínsky cestovný ruch. Kľúčové slovo „medical tourist“ sme zaradili s cieľom zahrnúť aj publikácie zamerané na samotných účastníkov medicínskeho cestovného ruchu. Kľúčové slovo „health tourism“ sme použili z dôvodu, že v odbornej literatúre je medicínsky cestovný ruch často spájaný so širším pojmom zdravotného cestovného ruchu. Autorka Kotíková (2013) uvádza, že pojmy „health tourism“ a „medical tourism“ nemajú svoj jednoznačný preklad v českej odbornej literatúre a v niektorých prípadoch sa používajú aj ako synonymá. Z uvedeného dôvodu sme pri vyhľadávaní využili tieto kľúčové slová s cieľom zahrnúť čo najväčší počet publikácií súvisiacich s medicínskym cestovným ruchom, aj napriek tomu, že použitie pojmu „health tourism“ mohlo do výsledkov zahrnúť aj niektoré publikácie, ktoré sa viac zameriavajú na wellness cestovný ruch.

Pri spracovaní teoretickej časti práce sme vychádzali z relevantných sekundárnych zdrojov. Využívali sme odborné monografie domácich autorov, napríklad z diel autorov ako Gúčik, Marčeková a kol., ako aj zahraničných autorov, napríklad Kotíkovej, Puczkó a kol. či Wonga a kol. Použité zdroje zahŕňali najmä odborné monografie, vedecké články dostupné v online databázach a ďalšie relevantné elektronické zdroje. Pri spracovaní

práce sme v obmedzenej miere využili aj umelú inteligenciu ChatGPT (verzia 4) na pomoc pri odbornom preklade niektorých zahraničných článkov z anglického jazyka a na čiastočnú gramatickú úpravu textu.

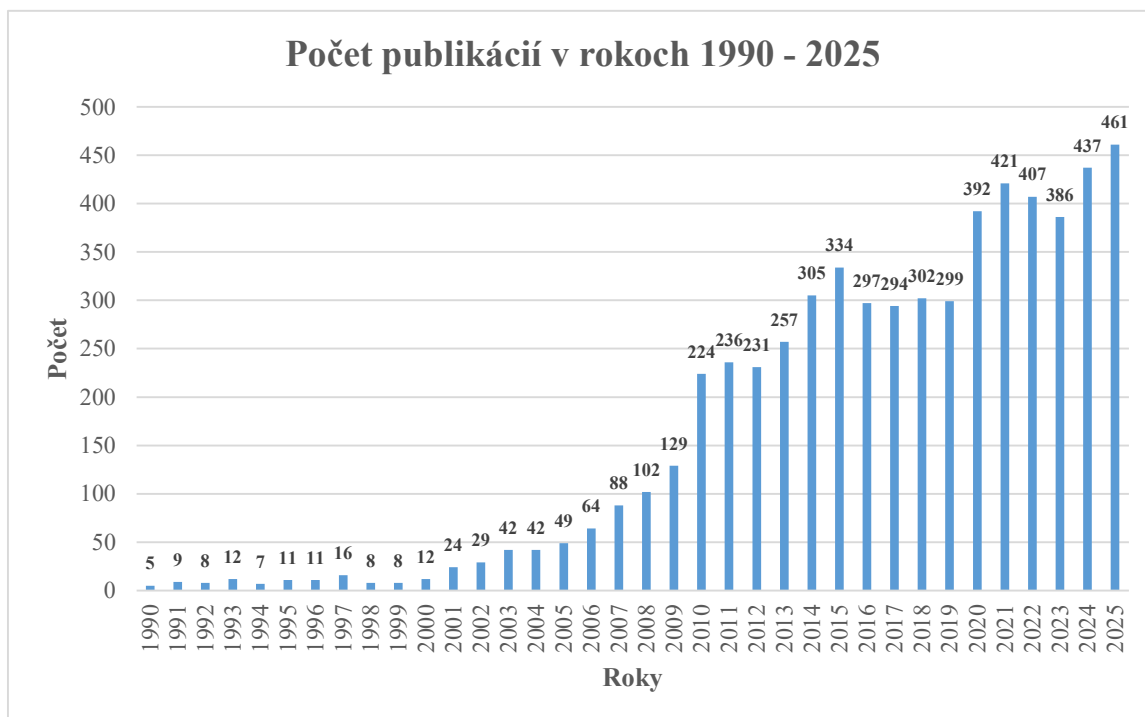
Pre podrobnejšie preskúmanie tematického zamerania jednotlivých štúdií v analytickej časti práce sme realizovali bibliometrickú analýzu, pri ktorej sme využili softvér VOSviewer. Prostredníctvom tejto analýzy sme identifikovali hlavné tematické zamerania publikácií, najčastejšie používané kľúčové slová, krajiny, v ktorých sa publikujú štúdie o medicínskom cestovnom ruchu, ako aj medicínske zákroky a cieľové krajiny, ktoré sú s medicínskym cestovným ruchom najčastejšie spájané.

Pri spracovaní práce sme využili viaceré vedecké metódy. V teoretickej časti práce sme využívali metódy analýzy a syntézy pri spracovaní odborných zdrojov, ako aj metódy indukcie, dedukcie a abstrakcie. V analytickej časti práce bola využitá bibliometrická analýza vedeckých publikácií. Súčasťou spracovania práce bola aj obsahová analýza vedeckých článkov získaných z databázy Scopus.

3. BIBLIOMETRICKÁ ANALÝZA MEDICÍNSKEHO CESTOVNÉHO RUCHU

Bibliometrická analýza medicínskeho cestovného ruchu je predmetom záujmu viacerých autorov, čo potvrdzuje rastúca publikačná aktivita v tejto oblasti. Marčeková a kol. (2015) uvádza, že v roku 2015 sa po zadaní pojmu „medical tourism“ do vyhľadávača Google vygenerovalo približne 29,2 milióna webových odkazov a 804 tisíc videí, čo už v tom období naznačovalo vysokú mieru záujmu o danú problematiku. Podľa Hall (2013), In Pálenčíková (2015), došlo v rokoch 2010 – 2011 k nárastu počtu odborných článkov o medicínskom cestovnom ruchu v databáze Scopus až o 60 %, čo poukazuje na rozvoj a záujem o skúmanú oblasť.

Graf 1 Počet publikácií v rokoch 1990 - 2025

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát spracovaných z databázy Scopus, 2026.

Graf 1 znázorňuje počet publikácií v rokoch 1990 – 2025 po zadaní pojmu „medical tourism“ v databáze Scopus. Výsledky potvrdzujú postupne rastúcu publikačnú aktivitu v tejto oblasti výskumu. Celkovo bolo v sledovanom období publikovaných 5 959 vedeckých článkov.

Pre presnejšie porovnanie vývoja publikačnej aktivity bolo sledované obdobie 1990 – 2025 rozdelené na dve rovnako dlhé časové etapy. V období 1990 – 2007 bolo

publikovaných 445 vedeckých článkov obsahujúcich pojem „medical tourism“. V tomto období bolo v priemere publikovaných približne 25 článkov ročne. V nasledujúcom období 2008 – 2025 sa ich počet výrazne zvýšil na 5 514 publikácií. V porovnaní s prvým obdobím tak došlo k nárastu publikačnej aktivity približne o 1 139 %, čo predstavuje viac ako 12-násobné zvýšenie počtu publikácií. V tomto období bolo v priemere publikovaných približne 306 článkov ročne.

Najvyšší počet publikácií bol zaznamenaný v roku 2025, keď bolo publikovaných 461 vedeckých článkov obsahujúcich pojem „medical tourism“. Najvýraznejší medziročný nárast publikačnej aktivity bol zaznamenaný v roku 2010, keď sa počet publikácií zvýšil zo 129 na 224, čo predstavuje nárast o 95 článkov (74 %). Tento výrazný rast poukazuje na zvýšený vedecký záujem o problematiku medicínskeho cestovného ruchu v tomto období.

Nárast publikačnej aktivity po roku 2000 môže súvisieť najmä s globalizáciou zdravotných služieb, rastúcimi nákladmi na zdravotnú starostlivosť v rozvinutých krajinách, rozvojom leteckej dopravy a lepšou dostupnosťou informácií prostredníctvom internetu, ktoré podporili rozvoj medicínskeho cestovného ruchu.

3.1. Zameranie štúdií medicínskeho cestovného ruchu a krajiny publikovania v oblasti medicínskeho cestovného ruchu

V oblasti medicínskeho cestovného ruchu bolo publikovaných viacero štúdií, ktoré sa zameriavajú na rôzne oblasti výskumu. Na preskúmanie ich zamerania sme využili databázu Scopus a sledovali štúdie publikované v období 1990 – 2025 v anglickom jazyku, pričom kľúčové slová boli „medical tourism“, „health tourism“ a „medical tourist“. Po zadaní týchto filtrov sa nám v databáze celkovo vygenerovalo 862 štúdií. Na identifikáciu tematického zamerania publikácií a krajín, v ktorých je výskum najviac zastúpený, sme využili analytické nástroje databázy Scopus. Analýza bola realizovaná na základe filtrov „Subject area“ a „Country/Territory“, ktoré umožňujú identifikovať vedecké oblasti výskumu a geografické rozloženie publikačnej aktivity. Výsledky 10 najčastejších zameraní štúdií sú uvedené v Tabuľke 1 a 10 krajín s najvyšším počtom publikácií v Tabuľke 2.

Analýza ukázala, že najväčší počet štúdií patrí do oblasti medicíny – 377 článkov, čo predstavuje 27,18 % zo všetkých sledovaných publikácií. Významné zastúpenie majú aj oblasti manažmentu, podnikania a účtovníctva a spoločenských vied. Tieto výsledky poukazujú na interdisciplinárny charakter medicínskeho cestovného ruchu, ktorý spája

zdravotnícke, ekonomické a spoločenské aspekty a zdôrazňujú potrebu komplexného prístupu pri jeho skúmaní.

Tabuľka 1 Zameranie štúdií medicínskeho cestovného ruchu

Zameranie štúdie	Počet sledovaných štúdií	
	Počet	Podiel %
Medicína	377	27,18
Manažment, podnikanie a účtovníctvo	287	20,69
Spoločenské vedy	287	20,69
Environmentálna veda	113	8,15
Ekonomía, ekonometria a financie	91	6,56
Informatika	63	4,54
Inžinierstvo	55	3,97
Vedy o Zemi a planetárne vedy	40	2,88
Ošetrovateľstvo	37	2,67
Umenie a humanitné vedy	37	2,67
Spolu	1 387	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát spracovaných z databázy Scopus, 2026.

V prípade identifikácie krajín, v ktorých autori najčastejšie publikujú štúdie o medicínskom cestovnom ruchu, dominujú najmä Spojené štáty americké, India a Austrália. V sledovanom období bolo v Spojených štátoch amerických publikovaných 135 štúdií, v Indii 85 a v Austrálii 69. Medzi desať krajín s najvyšším počtom publikácií sa zaradilo aj Poľsko s 30 štúdiami, ktoré sa v posledných rokoch stáva jednou z významnejších európskych cieľových miest medicínskeho cestovného ruchu.

Tabuľka 2 Krajiny s najvyšším počtom publikácií o medicínskom cestovnom ruchu

Krajina	Počet výskytu krajiny v kľúčových slovách	
	Počet	Podiel %
Spojené štáty americké	135	21,74
India	85	13,69
Austrália	69	11,11
Spojené kráľovstvo	63	10,14
Kanada	61	9,82
Malajzia	56	9,02
Čína	51	8,21
Irán	38	6,12
Turecko	33	5,31
Poľsko	30	4,83
Spolu	621	100,00

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát spracovaných z databázy Scopus, 2026.

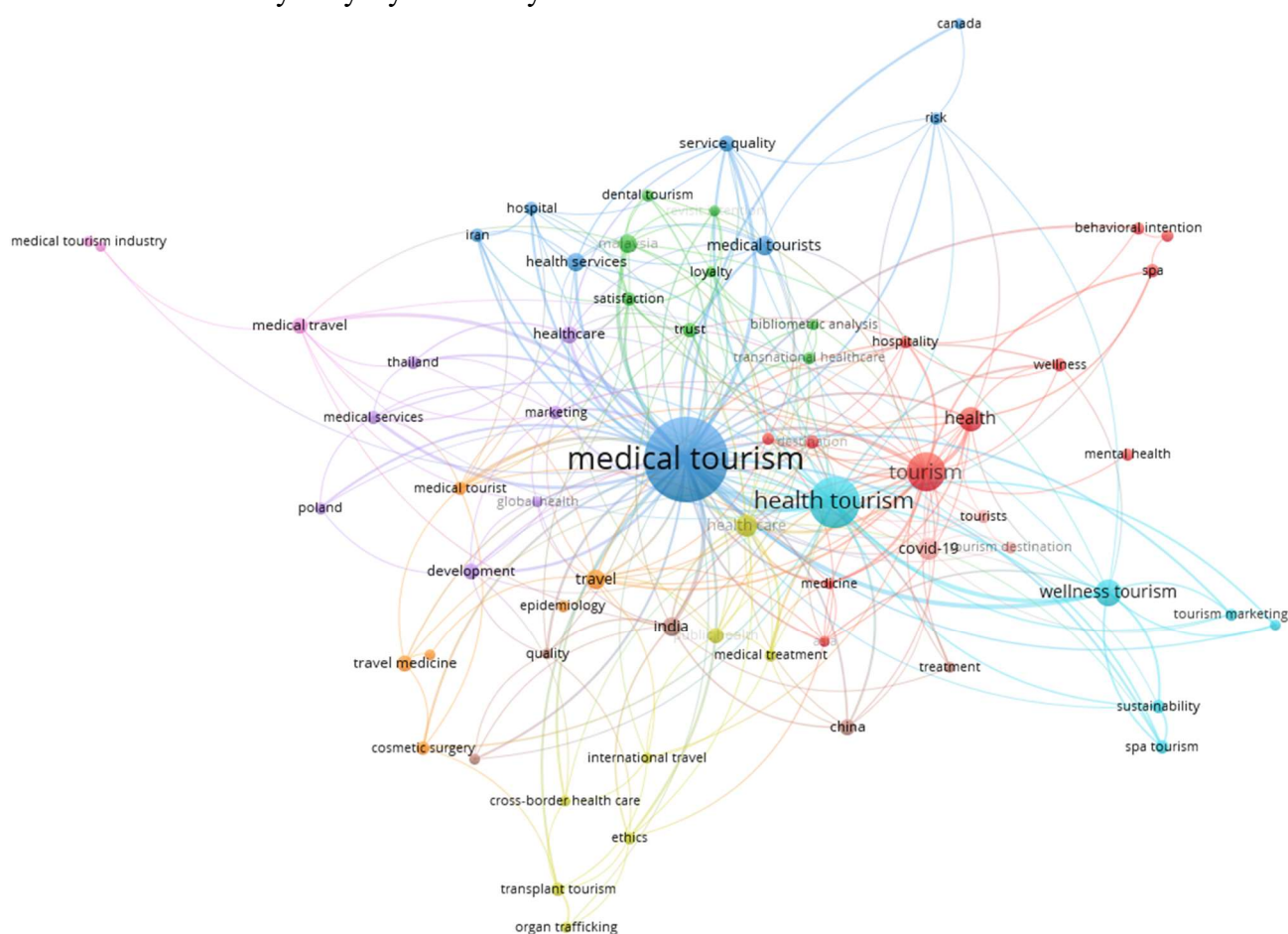
Dominancia týchto krajín môže súvisieť s viacerými faktormi, ako sú výskumné kapacity univerzít, rozvinutý zdravotnícky sektor a významná pozícia na trhu medicínskeho cestovného ruchu. Výsledky tak poukazujú na rastúci medzinárodný význam medicínskeho cestovného ruchu ako predmetu vedeckého skúmania.

3.2. Analýza výskytu kľúčových slov

Pri analýze výskytu kľúčových slov sme vychádzali z rovnakého súboru publikácií v anglickom jazyku v stanovenom období rokov 1990 – 2025, ktoré obsahovali kľúčové slová „medical tourism“, „health tourism“ a „medical tourist“. Výsledky bibliometrickej analýzy sme následne zobrazili prostredníctvom sieťovej mapy vytvorenej v softvéri VOSviewer, ktorá zobrazuje vzťahy medzi jednotlivými kľúčovými slovami a tematickými okruhmi výskumu.

Najčastejšie sa v analyzovaných publikáciách vyskytujú pojmy „medical tourism“ a „health tourism“, ktoré zároveň vytvárajú najvýraznejšie prepojenia medzi jednotlivými témami výskumu. Výsledky analýzy sú znázornené na Obrázku 1.

Obrázok 1 Analýza výskytu kľúčových slov

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z databázy Scopus pomocou softvéru VOSviewer, 2026.

Najvýraznejší zhluk sme označili ako kľúčové oblasti medicínskeho cestovného ruchu, ktorý je znázornený modrou farbou. Tento klaster zahŕňa pojmy súvisiace so zdravotníckymi službami poskytovanými pacientom v rámci medicínskeho cestovného ruchu. Medzi najvýznamnejšie pojmy patria „medical tourists“, „hospital“, „health services“, „service quality“, „health care“, „medical services“ a „development“.

Tyrkysový zhluk predstavuje zdravotný cestovný ruch. Autori vo svojich štúdiách často analyzujú jednotlivé formy cestovného ruchu, ktoré patria do oblasti zdravotného cestovného ruchu. V tomto klasteri sa najčastejšie vyskytujú pojmy „medical tourism“, „wellness tourism“, „spa tourism“, „medical travel“ a „sustainability“.

Červený klaster sme označili ako cestovný ruch a zdravie, ktorý predstavuje základné prepojenie medzi oblasťou cestovného ruchu a zdravotnej starostlivosti, teda medicínsky cestovný ruch. Medzi najvýznamnejšie pojmy patria „tourism“, „health“, „hospitality“, „tourists“, „wellness“ a „mental health“.

Zelený zhluk sme nazvali spokojnosť a dôvera pacientov. Štúdie zaradené do tohto klastra sa zameriavajú najmä na faktory ovplyvňujúce spokojnosť pacientov, ich dôveru v poskytované zdravotnícke služby, lojalitu a opakované využívanie zdravotníckych služieb v zahraničí. Najčastejšie vyskytujúce sa pojmy v tomto klasteri sú „loyalty“, „trust“, „satisfaction“, „revisit intention“.

Vo fialovom klasteri sa nachádzajú štúdie zamerané na rozvoj a marketing medicínskeho cestovného ruchu. Tento klaster zahŕňa pojmy súvisiace s marketingom, rozvojom a poskytovaním zdravotníckych služieb v oblasti medicínskeho cestovného ruchu. Zároveň sa v tomto klasteri nachádzajú aj krajiny Poľsko a Thajsko, ktoré v poslednom období zaznamenávajú významný rozvoj medicínskeho cestovného ruchu. Medzi najčastejšie vyskytujúce sa pojmy v tomto klasteri patria „marketing“, „development“, „medical services“, „global health“, „healthcare“, „Poland“ a „Thailand“.

Žltý zhluk predstavuje etické a globálne aspekty medicínskeho cestovného ruchu. Tento klaster zahŕňa pojmy súvisiace najmä s etickými otázkami spojenými s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v medzinárodnom kontexte, ako napríklad „public health“, „international travel“, „cross-border health care“, „transplant tourism“ a „organ trafficking“.

Na základe analýzy kľúčových slov a ich vzájomných vzťahov je možné identifikovať viacero tematických klastrov v oblasti medicínskeho cestovného ruchu. Jednotlivé klaster poukazujú na prepojenie štúdií zameraných na medicínsky a zdravotný cestovný ruch,

ako aj na vzťah medzi cestovným ruchom a poskytovaním medicínskych služieb. Zároveň sa v nich objavujú aj štúdie orientované na dôveru, rozvoj, marketing a etické aspekty medicínskeho cestovného ruchu.

3.3. Analýza výskytu krajín, regiónov a medicínskych oblastí spájaných s medicínskym cestovným ruchom

Pri analýze skúmaných krajín, regiónov a medicínskych oblastí sme vychádzali z najčastejšie sa vyskytujúcich kľúčových slov spojených s lekáorskými zákrokmi, chorobami a cieľovými miestami medicínskeho cestovného ruchu. Na grafické znázornenie frekvencie výskytu jednotlivých pojmov sme využili formu slovného mraku (word cloud), ktorý zobrazuje relatívnu významnosť jednotlivých pojmov na základe ich frekvencie výskytu v analyzovaných štúdiách. Výsledky analýzy sú zobrazené na Obrázku 2 a Obrázku 3.

Obrázok 2 Analýza výskytu krajín a regiónov v skúmaných štúdiách

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z databázy Scopus pomocou nástroja Word Cloud, 2026.

Medzi kľúčovými slovami sa v analyzovaných štúdiách najčastejšie vyskytujú krajiny India, Malajzia a Čína.

India sa v posledných rokoch stala jedným z najvýznamnejších cieľových miest medicínskeho cestovného ruchu. Je to najmä vďaka kombinácii kvalitnej zdravotníckej infraštruktúry, dostupnosti kvalifikovaných lekárov ovládajúcich anglický jazyk a relatívne nízkym nákladom na zdravotnú starostlivosť. Indický zdravotnícky systém zároveň kombinuje modernú medicínu s tradičnými liečebnými postupmi, ako je napríklad ajurvéda. Vďaka podpore vlády a rozvíjajúcemu súkromnému sektoru sa India

stala významným cieľovým miestom pre rôzne medicínske zákroky, od kozmetickej chirurgie až po transplantácie orgánov (BETTER, <https://www.better.medicaltourism.com>, n.d.).

Najbližšie k Slovensku sa medzi analyzovanými krajinami nachádza Poľsko, ktoré sa v posledných rokoch stáva významným európskym cieľovým miestom medicínskeho cestovného ruchu. Vďaka svojej geografickej polohe, dobre rozvinutej zdravotníckej infraštruktúre a nižším nákladom na zdravotnú starostlivosť v porovnaní so západoeurópskymi krajinami priťahuje pacientov najmä z okolitých štátov. Medzi najčastejšie poskytované zákroky patria zubné implantáty, plastická chirurgia, oftalmologické zákroky a ortopedická liečba (BETTER, <https://www.better.medicaltourism.com>, n.d.).

Okrem týchto krajín sa v publikáciách objavujú aj ďalšie cieľové miesta medicínskeho cestovného ruchu, napríklad Thajsko, Indonézia, Irán a Kanada, ktoré sú často spájané s rozvojom zdravotníckych služieb pre zahraničných pacientov.

Obrázok 3 Medicínske oblasti spájané s medicínskym cestovným ruchom

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z databázy Scopus pomocou nástroja Word Cloud, 2026.

Analýza výskytu kľúčových slov poukázala na medicínske oblasti najčastejšie spájané s medicínskym cestovným ruchom. V publikáciách sa objavovali pojmy transplantačný cestovný ruch, kozmetický cestovný ruch a dentálny cestovný ruch, ktoré predstavujú významné oblasti medicínskeho cestovného ruchu.

Okrem nich sa v analyzovaných štúdiách objavili aj pojmy ako duševné zdravie, ktorý je často spájané so zdravotným a wellness cestovným ruchom. Najčastejší výskyt pojmu COVID-19 súvisí s publikáciami skúmajúcimi dopady pandémie na medzinárodné cestovanie za zdravotnou starostlivosťou a na fungovanie medicínskeho cestovného ruchu.

ZÁVER

Medicínsky cestovný ruch sa v poslednom období dostáva do popredia výskumu medzi domácimi aj zahraničnými autormi, čo naznačuje každoročný nárast publikovaných odborných štúdií v databázach. Najvýznamnejší nárast publikácií nastal v roku 2010 a od tohto obdobia sa počet štúdií v databáze Scopus neustále zvyšuje. Autori sa vo svojich štúdiách zameriavajú najmä na oblasti medicíny, manažmentu, podnikania a účtovníctva a tiež na spoločenské vedy. Najviac článkov sa publikuje v Spojených štátoch amerických a v Indii.

Kľúčové slová, ktoré sa v publikáciách najčastejšie využívajú, sme rozdelili do šiestich zhlukov s názvami: kľúčové oblasti medicínskeho cestovného ruchu, zdravotný cestovný ruch, cestovný ruch a zdravie, spokojnosť a dôvera pacientov, rozvoj a marketing medicínskeho cestovného ruchu a etické a globálne aspekty medicínskeho cestovného ruchu. Medzi kľúčovými slovami vo vybraných štúdiách sa medicínsky cestovný ruch najčastejšie spájal s krajinami ako India, Malajzia a Čína, ako aj s témami a zárokmi, napríklad COVID-19, transplantčný cestovný ruch a kozmetická chirurgia.

Medicínsky cestovný ruch predstavuje formu cestovného ruchu, ktorá sa v súčasnosti čoraz viac dostáva do povedomia obyvateľov, zdravotníckych zariadení aj jednotlivých krajín ako významná oblasť strategického rozvoja. Rastúci počet publikácií zároveň poukazuje na zvyšujúci sa význam tejto formy cestovného ruchu. Výskum v tejto oblasti môže prispieť k lepšiemu rozvoju medicínskeho cestovného ruchu v jednotlivých krajinách, pochopeniu faktorov a bariér ovplyvňujúcich rozhodovanie pacientov a ich preferencií.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BETTER. *Overview: India as a Medical Tourism Destination*. [online]. [cit. 2026 03-07]. Dostupné na internete: <https://www.better.medicaltourism.com/destinations/india>.

BETTER. *Overview: Poland as a Medical Tourism Destination*. [online]. [cit. 2026 03-07]. Dostupné na internete: <https://www.better.medicaltourism.com/destinations/poland>.

BETTER. *Overview: Slovakia as a Medical Tourism Destination*. [online]. [cit. 2026 03-02]. Dostupné na internete: <https://www.better.medicaltourism.com/destinations/slovakia>.

CYNTHIA, A. N. 2025. Ethical dilemmas in international medical health tourism: A critical commentary. In *SSM - Health Systems*, roč. 5, 100111. ISSN 2949-8562.

GÚČIK, M. 2020. *Cestovný ruch v ekonomike a spoločnosti*. Bratislava: Wolters Kluwer. 456 s. ISBN 978-80-571-0273-1.

ChatGPT, verzia 4, 2026. Zadanie: „Prelož tento text“ [cit. 2026-03-10]. Dostupné na internete: <https://chatgpt.com/c/6983977a-4b10-8330-b566-5d642588ea29>.

ChatGPT, verzia 4, 2026. Zadanie: „Skontroluj gramatiku textu“ [cit. 2026-03-10]. Dostupné na internete: <https://chatgpt.com/c/69b32d83-a020-832e-bd31-b0e91488990c>.

KOTÍKOVÁ, H. 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing. 208 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

MARČEKOVÁ, R., POMPUROVÁ, K., GÚČIK, M. 2015. *Zdravotný cestovný ruch*. Banská Bystrica: Belianum. 170 s. ISBN 978-80-557-0989-5.

PALENČÍKOVÁ, Z. 2015. Medicínsky cestovný ruch a jeho rozvoj na Slovensku. In GÚČIK, M. (ed.), *Folia Turistica 5. Zborník vedeckých prác* [CD-ROM]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici – Ekonomická fakulta [cit. 2026-03 05], s. 124-129. ISBN 978-80-557-0886-7.

PUCZKÓ, L., SMITH, M., POLLARD, K. 2018. *Exploring Health Tourism – Executive Summary*. Madrid: World Tourism Organization and European Travel Commission. 16 s. ISBN 978-92-844-2029-2.

STONE, R. J., LEIDEL, L. 2025. Medical Tourism. In *CDC Yellow Book: Health Information for International Travel*. Atlanta: Centers for Disease Control and Prevention. [online]. [cit. 2026-03-05]. Dostupné na internete: <https://www.cdc.gov/yellow-book/hcp/health-care-abroad/medical-tourism.html>.

WAHED, H. 2015. Ethical And Legal Issues in Medical Tourism. In *IIUM Law Journal*, roč. 23, č. 2, s. 227-245. ISSN 0128-2530.

WONG, A. K. F., VONGVISITSIN, T. B., LI, P., PAN, Y., RYAN, CH. 2024. Revisiting medical tourism research: Critical reviews and implications for destination management

and marketing. In *Journal of Destination Marketing & Management*, roč. 33, 100924.
ISSN 2212-571X.